

ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»

**Творча робота учасника третього туру
щорічного Всеукраїнського конкурсу
«Кращий державний службовець»
на тему:**

**«ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В
УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ»**

Лисиця Сніжана Володимирівна
прізвище, ім'я, по батькові учасника

Відділ освіти Менської районної
державної адміністрації Чернігівської
області
місце роботи

Спеціаліст відділу освіти
Посада

18.08.2017 р.
дата виконання

підпис учасника

2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3.
РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.	5.
1.1.Зародження освіти в Україні та становлення її як досконалого механізму.....	5.
1.2.Становлення сучасної системи освіти в Україні.....	6.
РОЗДІЛ II. РЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТЬНОГО ПРОСТОРУ НА ПРИКЛАДІ КРАЇН СВІТУ.....	9.
2.1. Загальний аналіз систем загальної середньої освіти розвинених країн світу.....	9.
РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТЬНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	13.
ВИСНОВКИ.....	18.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	19.

ВСТУП

Виховання та освіта є одне ціле. Перше без знань неможливо, тому що знання саме по собі виховує.

Л. М. Толстой.

Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору.

Як основа соціального, політичного, економічного, духовного та культурного розвитку суспільства, освіта проголошена державним пріоритетом країни. І це є закономірним, адже інвестування в освіту є важливим чинником економічного і соціального прогресу, найефективнішим засобом соціальних змін без зламу структури економічного фундаменту.

Сучасний стан реформування системи освіти України характеризується змінами в усіх її підсистемах, ланках тощо. При цьому зміст реформ, що запроваджуються в освіті, зумовлений не лише об'єктивними вимогами часу, а й станом самої системи освіти. Інтеграція вітчизняної системи освіти в глобальний світовий, зокрема європейський, освітній простір, адаптація системи освіти до нових соціально-економічних відносин, необхідність забезпечення конкурентоспроможності освіти в інформаційному суспільстві, переорієнтація освітнього процесу на розвиток особистості тощо вимагають модернізації системи освіти, а зокрема загальної середньої.

Тому освітня реформа є дуже важливою на сучасному етапі розвитку суспільства та входження України в число країн Європейського Союзу.

Метою дослідження є на основі аналізу сучасного стану, тенденцій і перспектив освітньої реформи в Україні, визначити основні проблеми та

перспективи розвитку, оновлення та вдосконалення системи загальної середньої освіти на регіональному рівні.

Завдання: провести аналіз стану реформування загальної середньої освіти в країні, визначити позитивні та негативні моменти, на які слід звернути особливу увагу.

РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК НА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

1.1. Зародження освіти в Україні та становлення її як досконалого механізму.

Серед багатьох країн не лише Європи, а й світу, Україна посідає одне з перших місць по розвитку освітянської галузі. Її витoki сягають Великокняжої України-Русі.

Князь Київський Володимир Великий, за словами літописців «почав брати у визначних людей дітей й давати їх у книжну науку». Перші школи були утворені при кафедральних церквах, вчителями й вихователями ставало освічене духовенство. У школах вчили читати, писати й рахувати. Основними книгами в школах були богослужбні книги, найчастіше Псалтир. Порядок навчання передбачав спершу освоєння абетки, потім окремих складів, слів, надалі йшло читання прози і поезики, в кінці переходили до вивчення граматики, вчили числа. Однак в математиці не йшли далі чотирьох арифметичних дій, які практично необхідні для лічби. Світська освіта була нижчою за релігійну, бо остання вимагала досконалого освоєння Святого Письма.

Ціннісні ідеї освіченості були викладені, зокрема, ще Костянтином Філософом у його «Прогласії» (IX ст.) — творі, який був написаний, очевидно, до 869 р. Констатація доленосності для народу писемності, книг як основи освіти подані у Костянтина Філософа образно і у влучному порівнянні, я, з Вашого дозволу зацитую:

*«Так, як без світла не буває радості
для ока, що жадає світ побачити,
бо ж все прекрасне є назавжди видиме,
так і душа, не знаючи писемності,
не відає про суть Закону Божого...»*

Реформа української школи відбулася у XVI–XVII ст. Головною її ознакою було виникнення та поширення в Україні колегіумів та академій і університетів. Спершу це були, головним чином, грецько-слов'янські школи, на кшталт гімназії при Успенському братстві у Львові, заснованої у 1586 р. В ній панувала не «проста мова», а «словенська», грецька та латинська. Традиційно грецькій мові надавали особливої уваги. Вивчали вищі ступені літературної освіти: поезику та риторику, початки математики, основи астрономії, музики, співу, малювання.

У 1661 р. було створено Львівський університет у складі філософського, юридичного, медичного та теологічного факультетів.

В давній Україні була створена унікальна й самобутня вітчизняна освітньо-наукова система, яка увібрала досвід країн Європи, була багатоплановою і багаторівневою. Вона забезпечила практично повну грамотність населення країни, а також умови для формування і зростання української духовної, військової, світської, наукової еліти.

1.2. Становлення сучасної системи освіти в Україні.

Творення, збереження і розвиток культури є головним змістом історичного процесу. Українська культура 90-х рр. XX ст. – початку XXI ст. постала як узагальнене вираження творчих зусиль народу, його осягів у світорозумінні, моралі, релігії, художньому мисленні, науці й філософії. Вона відіграла вирішальну роль у формуванні сучасної української національної ідентичності та національному самоствердженні українського народу.

Національна система освіти формувалася в 1990-і роки в умовах значних змін у духовному житті суспільства, в контексті загально цивілізаційних трансформацій, зумовлених значним поширенням нових освітніх технологій та істотним розширенням можливостей і потреб в індивідуальному, особистісному розвитку людини. Реформи були зорієнтовані на створення нової системи освіти в Україні, збереження й примноження здобутого в

радянські часи досвіду та одночасно внесення суттєвих коректив у цілі, завдання й зміст освітянського процесу.

У 1991 р. Верховна Рада ухвалила Закон України "Про освіту", що визначив школу як основу духовного та соціально-економічного розвитку держави й передбачив кардинальні зміни в її роботі. Відповідно до закону, а також внесених до нього змін і доповнень (1996 р.), освіта в сучасній Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, реальної взаємоповаги між націями та народами. Система освіти в державі досить розгалужена й передбачає дошкільну та загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну, вищу й післядипломну освіту, аспірантуру, докторантуру та самоосвіту. Демократизація структури освіти забезпечує соціально-педагогічні умови створення достатнього простору для самореалізації особистості у навчанні; відхід від загальної стандартизації навчання; аналіз існуючого досвіду щодо створення реальних умов для самореалізації учнів, студентів; відхід від жорсткої уніфікації навчальних планів, включно і в школах різних типів.

Віхою на шляху реформування освіти в Україні став закон "Про загальну середню освіту", ухвалений Верховною Радою України 13 травня 1999 р. Цей закон визначив правові, організаційні та фінансові засади функціонування й розвитку системи загальної середньої освіти в нових умовах. В ньому дається визначення загальноосвітніх навчальних закладів різних типів: середньої загальноосвітньої школи, спеціалізованої школи, гімназії, ліцею, колегіуму, загальноосвітньої школи-інтернату, спеціальної загальноосвітньої школи, загальноосвітньої санаторної школи, школи соціальної реабілітації, вечірньої (змінної) школи, інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти, навчально-виховних комплексів.

Загальна середня освіта в незалежній Україні є обов'язковою основною складовою безперервної освіти. Водночас вона виступає основою соціалізації молодого українського громадянина в суспільстві, фундаментом для подальшого його освіти чи трудової діяльності і забезпечує наступність у

становленні людини як гідного представника своєї нації. Проте, саме середня освіта зазнала за часів незалежності найбільше неоднозначного впливу трансформаційних процесів. Україна в середині 90-х років опинилася на 95 місці за індексом людського розвитку ЮНЕСКО. Прогресуючі тенденції – падіння престижу освіти, престижу педагога – породили плінність кадрів, що зумовило падіння якості педагогічного складу, рівня загальної педагогічної освіти, зниження результативності праці.

Загальноосвітня школа все ще не позбулася своєї радянської суті: панує байдужість до особистісного розвитку дитини, абсолютизація колективістських засад, жорстка регламентація роботи вчителя, а іноді навіть переслідування творчо мислячих педагогів. Щоб суспільство стало відкритим, воно повинно забути про авторитарну педагогіку, школа має формувати самодостатню особистість.

РОЗДІЛ II. РЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ НА ПРИКЛАДІ КРАЇН СВІТУ.

XXI ст. – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому якість людського потенціалу, рівень освіченості і культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального поступу країни. Інтеграція і глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються у світі, перспективи розвитку української держави на найближчі два десятиліття вимагають глибокого оновлення системи освіти, зумовлюють її випереджувальний характер.

На порозі XXI століття багато міст і країн визначили освітню реформу своїм основним пріоритетом. Наприклад, Англія прийняла Національну стратегію писемності та лічби (National Literacy and numeracy Strategy), яка полягає в тому, що значне поліпшення рівня читання, письма та математичної освіти має стати метою національного масштабу на чотирирічний період. Йдеться про намір створити у молоді міцнішу базу писемності та лічби, яка стане основою для громадян, здатних активно брати участь у суспільних процесах.

Для прикладу, Голландія тепер вводить у державний навчальний план “суспільну компетентність”. Так поступовий розвиток освіти стає дуже важливим фактором для багатого і успішного суспільства, яке використовує енергію усіх своїх громадян.

2.1. Загальний аналіз систем загальної середньої освіти розвинених країн світу.

У другій половині XX століття у провідних країнах світу пройшли реформи системи загальної освіти. Збільшилися терміни обов'язкового

безкоштовного освіти. Діє проміжна ступінь між початковою та повною середньою школою.

По завершенні початкової та неповної середньої навчання учні розподіляються по трьох основних навчальних потоків: повна загальноосвітня школа, яка орієнтує на теоретичну підготовку та подальше навчання в університеті; середня школа с упором на підготовку до навчання у технічному вузі; професіоналізовані навчальні заклади.

Поряд с державними існують приватні навчальні заклади. Вони, як правило, платні. Частина з них є привілейованими (англійські "паблік скулз", американські незалежні школи і т.п.).

Державна політика щодо приватних шкіл у різних країнах базується на різних принципах. В США влади приділяють їм менше уваги, ніж суспільним навчальним закладам, що виражається, перш за все, в перевагах при фінансуванні. У Великобританії при субсидуванні приватні і громадські школи користуються рівними правами.

Майже у всіх провідних країнах світу школа - пріоритетний об'єкт фінансування. На початку 90-х років питома вага витрат на освіту в загальній сумі витрат становив: США, Англія-близько 14%, Німеччина-близько 10%. Шкільні асигнування в цих країнах у 80-х роках зростали швидше, ніж у цілому національний дохід, утвердившись як одна з основних статей бюджету.

Підтримка шкільної освіти на досить високому рівні - важлива передумова динамічного розвитку суспільства. Високорозвинені індустріальні держави досягли вражаючих економічних досягнень в чому, завдяки припливу з системи освіти кваліфікованих і навчених кадрів.

У провідних країнах світу робляться активні спроби для підвищення результативності освіти. На Заході на чолі руху за поліпшення якості освіти стоїть США. У цій країні на основі загальних прагнень поліпшити результативність школи об'єднуються центральні та місцеві влади, вчителі та громадськість. Для стимулювання відповідної діяльності окремих навчальних

закладів застосовується певна процедура акредитації. У разі успішної акредитації, коли підтверджується спроможність навчального закладу, що забезпечує якісну освіту, школа отримує додаткові кредити.

Не менше дбають про підвищення якості освіти та в інших країнах. Так, Національна комісія з освіти Великобританії опублікувала в 1993 р . доповідь з промовистою назвою «Вчитися процвітати. Радикальний погляд на освіту сьогодні і стратегія на майбутнє ». Рекомендації, як досягти позитивних змін, сформульовані у вигляді кількох цілей: скорочення об'єму обов'язкового освіти, вдосконалення системи підвищення кваліфікації викладачів, зосередження управління освітою та підготовки кадрів викладачів у руках одного органу, збільшення інвестицій в освіту, розширення участі громадськості у діяльності школи.

Можна виділити декілька основних закономірностей загальної середньої освіти вивчених країн:

- тривалість навчання в повній середній школі становить близько 12 років;
- повна середня школа переважно підрозділяється на 3 рівні: початкова, середня і старша;
- обов'язковим є навчання тільки в середній школі, після закінчення якої учень вибирає подальший шлях отримання освіти: академічний - з метою вступу до вузу чи професійний - для отримання середньої спеціальної освіти;
- в старшій школі (це, як правило, 10-12 класи) навчання профільне - з кількістю напрямків спеціалізації від двох до чотирьох;
- кількість обов'язкових навчальних дисциплін у старшій школі значно зменшується, як правило, до 58, на вивченні яких і робиться акцент протягом наступного періоду навчання;
- у деяких країна атестат про закінчення старшої середньої школи (диплом, сертифікат) отримують далеко не всі його здобувачі;
- у більшості країн зарахування до ВНЗ відбувається за конкурсом атестатів (дипломів, сертифікатів) або за результатами тестування, єдиного

по країні або індивідуального по вузах, заснованого, як правило, на вимірюванні рівня здібностей абітурієнта.

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Ні для кого не новина, що протягом багатьох років спостерігається стійка деградація української освіти. Через неконкурентні умови праці педагогічні спеціальності вищих навчальних закладів не користуються великою популярністю у випускників шкіл. З цієї причини в багатьох школах значна кількість учителів змушена викладати декілька предметів. Багато років майже не оновлюється лабораторна база закладів освіти. Зміст освіти все більше відривається від потреб суспільства та економіки.

Сучасна школа стала закладом, який дає в основному знання. Що тут поганого, адже знання – сила! На перший погляд, тут немає ніякої суперечності, якщо не апелювати проблему, які знання, для кого і для чого їх давати. І тут педагоги зіткнулися з проблемою надмірного інформаційного перенасичення. Основи наук, які викладають у школі, виявилися зараз затеоретизованими. А науково-технічний прогрес додає нові знання, причому, дуже стрімко. Міняються технології, їх використання і впровадження. Діти в школі і вдома навчаються багато годин. Це призвело до підриву здоров'я більшості учнів і на жаль, як говорить практика, діти з всього наукового матеріалу запам'ятовують лише 30%. За даними статистичної звітності МОЗ України, за останні сім років захворюваність дітей віком від 7 до 14 років зросла більш як на 20 %. Дані МОЗ і Інституту показують, що є пряма залежність між погіршенням здоров'я дітей, зниженням їхньої фізичної активності та збільшенням кількості уроків і навантаженням у школах, яке не відповідає ні санітарним нормам, ні здоровому глузду.

Знання можна давати по-різному. Можна словом, що й робить переважно сучасна школа, можна наочно і в процесі різноманітної інноваційної діяльності, але для цього не вистачає засобів і більшість учителів не готові. На сучасному етапі реформування загальної середньої

освіти велику увагу приділяють запровадженню мультимедійних та інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес. Проте, знову ж виникають перепони на шляху досягнення мети. По-перше, комп'ютерна та мультимедійна техніка в школах, особливо сільської місцевості, досить застаріла, що не дозволяє демонструвати відео- та інші ілюстраційні матеріали у високій якості. Також даної техніки катастрофічно не вистачає, для того щоб всі учні змогли на уроках повноцінно працювати з комп'ютерною технікою. Наприклад, в Менському районі в деякий навчальних закладах кількість учнів на 1 ПК досягає позначки 23-26 осіб (особливо в сільській місцевості).

Треба мати на увазі інерційні процеси, які історично склалися. Адже основні документи про школу, що визначили її базу були прийняті у 90-ті роки. В цьому вигляді вона залишилась і на сьогодні. Як і раніше, основним місцем навчання є клас. Це стало так звично, що ніхто й не замислюється, що могло бути й інакше.

Та, може, й повинно бути інакше, якщо задуматись про основи розвитку людини у сучасних умовах. Яким він має бути?

Я вважаю, що це має бути розвиток людини як цілісності, що означає її фізичний, духовний і соціальний розвиток. Якщо ми покладемо в основу школи цю триєдність, то побачимо нові вектори в розвитку школи. Потрібно забезпечити фізичний розвиток школярів. І тому треба ввести більше годин фізкультури. Для цього потрібні база, спорядження, викладачі. Це важко. Проте цим треба займатися, бо здоров'я – основа життя.

Духовний розвиток повинен поєднувати як загальноосвітню підготовку, так формування інтересу до конкретної сфери діяльності. Це вимагає перебудови змісту освіти, яка повинна вчити мислити і діяти творчо в нових умовах, що постійно змінюють дійсність. Має бути введений вільний вибір предметів. А головне, треба створити умови для формування потреб поглиблених уявлень. Адже меж пізнанню немає. Але це повинно бути справою не всіх, а тільки тих, хто має здібності до цього. Хто ж не має

здібностей до науки, повинен оволодіти різноманітними життєвими навичками.

Соціальний розвиток має формувати громадянина країни, що бажає і вміє формувати демократичну, правову державу. Для цього необхідно організувати різну соціальну діяльність. Саме цим шляхом йшли класики української школи А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський. Саме цю ідею відстоював О.А.Захаренко, що передчасно пішов з життя.

Перспективним напрямом створення школи XXI сторіччя є поліцентр, у якому була б збалансована навчально-пізнавальна діяльність із іншими видами діяльності і спілкування.

Я глибоко переконана, що школа XXI століття – це школа цілісного розвитку людини, школа, в якій словом, ділом і фізичними вправами буде розвиватися повноцінна людина, духовно, фізично і соціально готова до змін. Для цього не потрібно нічого руйнувати, а тільки добудувати різноманітні центри для заняття спортом і технічною творчістю, естетичною і екологічною діяльністю, соціальними видами діяльності тощо.

Мені досить приємно, що Міністерство освіти і науки України поділяє мої погляди та погляди більшості педагогів країни.

Презентуючи концепцію «Нова українська школа», міністр оголосила важливим пріоритетом діяльності МОН оновлення змісту освіти та введення компетентнісного підходу в середній школі. Ідея реформи передбачає введення 12-річної шкільної освіти. Початкова школа – чотири роки, як базовий період, адаптаційний цикл і 3–4 класи, потім – базова середня школа, яка буде називатися гімназією, там п'ять років, де 5–6 класи мають свої особливості, 7–9 – свої, профільна середня школа (три роки) – два цикли.

Вже з 2016/2017 навчального року в рамках реформи проведено розвантаження і модернізацію навчальних програм 1–4 класів.

Відповідно до презентованої концепції формулу Нової української школи складатимуть вісім базових компонентів:

- ✓ новий зміст освіти, заснований на формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві;
- ✓ педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;
- ✓ умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;
- ✓ орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитино центризм;
- ✓ наскрізний процес виховання, який формує цінності;
- ✓ нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя;
- ✓ децентралізація та ефективне управління, які нададуть школі реальну автономію;
- ✓ справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечить рівний доступ усіх дітей до якісної освіти, незалежно від їх місця проживання, матеріального стану родини тощо.

Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

Нова школа потребує нового вчителя, який зможе стати агентом змін. Реформою передбачено низку стимулів для особистого і професійного зростання, з метою залучення до професії найкращих.

Насамперед творчому та відповідальному вчителю, який постійно працює над собою, буде надано академічну свободу. Учитель зможе готувати власні авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання; активно виражати власну фахову думку.

Держава гарантуватиме йому свободу від втручання у професійну діяльність. Велика увага приділяється матеріальному стимулюванню. У проекті Закону “Про освіту” закладено норму про підвищення місця вчителя у єдиній тарифній сітці.

Учителі, які пройдуть добровільну незалежну сертифікацію, будуть отримувати надбавку. Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя.

Затверджена концепція Нової української школи потрібна для того, щоб сформувати чітке уявлення про мету шкільної реформи, її кінцевий результат та сформувати програму дій.

Дійсно, проблем перед сучасною школою дуже багато. На жаль, навіть декілька годин не вистачить щоб їх обговорити та знайти оптимальне рішення. Але суспільство країни активно працює над вдосконаленням сучасної системи загальної середньої освіти. Розробляється новий сучасний Закон України «Про освіту», впроваджується Концепція Нової української школи, виділяються державою кошти на зміцнення і вдосконалення матеріально-технічної бази шкіл.

Освіта XXI сторіччя – це складне і багатовимірне питання, якому слід надати великого значення не тільки серед громадськості, але вона має посісти вагоме місце у державній політиці, оскільки, дедалі очевиднішими стають ті недоліки в українській освіті, які були створені ще за часів Радянського Союзу.

Школа – дзеркало суспільства, важливий соціальний інститут. Його можна і потрібно реформувати разом із поступальним розвитком суспільства.

ВИСНОВКИ

Входження України у європейський і світовий освітній простір вимагає проведення модернізації змісту освіти в контексті її відповідності сучасним потребам. Передусім вагомим значення набуває середня освіта – центральна ланка в освітній системі будь-якої країни та основа для успішного здобуття освіти наступних рівнів й самоосвіти протягом усього життя.

Розвинуті країни Європи, США, Канада, Японія вже пройшли шлях реформування освіти і тепер успішно застосовують концепції індивідуальних освітніх програм, замість традиційних уроків – усестороннє дослідження тем, набуття навичок критичного та креативного мислення, отримання знань упродовж всього життя в будь-якому місці, у будь-який час, у будь-якій формі.

Україна тільки стає на цей шлях, а реформа середньої освіти – реформа, орієнтована на те, щоб випустити зі школи всебічно розвинену, здатну до критичного мислення цілісну особистість, патріота з активною позицією, інноватора, здатного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя, – сьогодні на порядку денному.

Ідеологією реформи має стати концепція «Нової української школи», яка була презентована міністром освіти і науки України Л. Гриневич 18 серпня 2016 р.

XXI століття вимагає, щоб Україна, як і кожна держава окремо, а також і всі суспільства разом, створювала необхідні умови – інтелектуальні, економічні, соціальні, політичні, моральні, – які б підвищували педагогічну мотивацію і високо поцінювали гідність педагога, науковця, інтелектуала.

Школу XXI століття буде створено, з опорою як на вітчизняний, так і на світовий досвід. Варто тільки ніколи не забувати, що в центрі освіти стоїть дитина, яка в ході навчання стане цілеспрямованим, активним громадянином незалежної країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>;
2. Закони України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>;
3. Закон України «Про загальну середню освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>;
4. Концепція Нової Української школи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>;
5. Алфьоров Ю.С. Моніторинг розвитку освіти у світі // Педагогіка, 2002, № 7.
6. Вульфсон Б.Л. Порівняльна педагогіка. - М., 2003.
7. Галаган А.І. Фінансування освіти в розвинутих зарубіжних країнах. - М., 2003.
8. Джуринський О.М. Розвиток освіти в сучасному світі. - М., 1999.
9. Парамонова Л.А. Дошкільна і початкова освіта за кордоном. - М., 2001.
10. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект : навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. – К. ; Львів : НАДУ, 2012. – 456 с.
11. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”) : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 1993 р. № 896. – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
12. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К. : К.І.С., 2004. – 111 с.

14. Луговий В. І. Державна політика і управління в освіті / В. І. Луговий // Десять років становлення (досвід досліджень, розробок і впроваджень у сфері державного управління). – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 356 с.
15. Бондар М. Пріоритети трансформації української освіти // Мандрівець. – 2002. - № 5. – С. 34-40.
16. Коваленко О. Українська освіта в світовому просторі // Освіта України. – 2006. – 17 листопада. – С. 6.
17. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти, стратегія, реалізація, результати. – К., 2005. – 448 с.
18. Медвідь Л. Національна освіта незалежної України ХХІ століття: тенденції, проблеми // Початкова школа. – 2002. - № 1. – С. 1-4.
19. Ян Амос Коменський і розвиток педагогічної думки України в ХVІІ ст. / Г. Антонюк // Педагогіка і психологія проф. освіти. - 2012. - № 6. - С. 189-200.